

Boom Juridische uitgevers
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
F (070) 330 70 30
E info@bju.nl
I www.bju.nl

EstateTip

Review

Afl. 2011-9

9 maart 2011

Een erfrechtelijke IPR blik in de toekomst Voorstel Europese Erfrechtverordening en rechtskeuze

Binnen Europa zullen de internationale erfrechtelijke dossiers beter behapbaar worden dan thans het geval is indien de concept *'Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en authentieke akten op het gebied van erfopvolging en betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring'* (14 oktober 2009, COM(2009)154 def.) tot verordening wordt verheven en van kracht wordt. De motivering en het doel van de voorgestelde verordening wordt in de toelichting als volgt verwoord:

'Het belang van grensoverschrijdende erfopvolging in de Europese Unie werd onder de aandacht gebracht in de effectbeoordeling die bij dit voorstel is gevoegd. De diversiteit van de materieelrechtelijke regels en van de regels inzake internationale bevoegdheid of toepasselijk recht, het groot aantal instanties dat zich over een zaak van internationale erfopvolging kan uitspreken en de versnippering van de nalatenschap als mogelijk gevolg van deze uiteenlopende regels, belemmeren het vrije verkeer van personen in de Unie. Die personen worden thans met *grote moeilijkheden* geconfronteerd om hun rechten te doen gelden in het kader van een internationale erfopvolging. Deze verschillende regels belemmeren ook de volledige uitoefening van het recht op privé-eigendom dat volgens vaste rechtspraak van het Hof van Justitie behoort tot de grondrechten waarvan het Hof de eerbiediging verzekert. Dit voorstel heeft als doel dat de inwoners van de Europese Unie *van te voren hun erfopvolging kunnen organiseren* en dat de rechten van de erfgenamen en/of legatarissen, van de andere personen die met de overledene een band hadden en van de schuldeisers van de nalatenschap op een efficiënte manier worden gewaarborgd.' (Cursivering van ons, SBS.)

Botsende IPR-stelsels en forumshopping lijken (in ieder geval op het continent) van de baan omdat men met dezelfde spelregels werkt, zowel voor de *vererving* van de nalatenschap als voor de *afwikkeling* en er (in beginsel) het eenheidstelsel wordt toegepast. Dit is een prachtige vooruitgang (art. 2 en art. 16 Concept Erfrechtverordening). Zie voor deze laatste aspecten onlangs nog J.L.D.J. Maasland, *Tijdschrift Erfrecht* 2011/1.

Als algemeen aanknopingspunt wordt gekozen voor het recht van *de laatste gewone verblijfplaats* van de overledene (art. 16 Concept Erfrechtverordening) met als motivatie, zo wordt toegelicht, dat dat recht samenvalt met het centrum van de belangen van de overledene en dikwijls met de plaats waar de meeste van zijn goederen zich bevinden.

Voor de estate planning is het vanzelfsprekend interessant dat de *rechtskeuze* omarmd wordt. Artikel 17 van de Concept Erfrechtverordening luidt als volgt:

- ‘1. Een persoon kan als recht voor de afhandeling van zijn gehele erfopvolging, het recht kiezen van de staat waarvan hij de nationaliteit bezit.
2. De aanwijzing van het op de erfopvolging toepasselijke recht moet uitdrukkelijk zijn en in een verklaring zijn opgenomen die de vorm heeft van een uiterste wilsbeschikking.
3. Het bestaan en de inhoudelijke geldigheid van de instemming met deze aanwijzing worden door het aangewezen recht beheerst.
4. De wijziging of intrekking door de auteur van een dergelijke aanwijzing van het toepasselijke recht moet voldoen aan de formele voorwaarden voor de wijziging of de intrekking van een uiterste wilsbeschikking.’

Per saldo is het dus of het recht van de laatste gewone verblijfplaats of (door rechtskeuze) van de nationaliteit. Meer is er niet te kiezen. Waarom niet? Het zit in het dwingende erfrecht. De toelichting leert ons het volgende:

‘Alle rechtsstelsels van de lidstaten beschikken over mechanismen om het levensonderhoud van nauwe verwanten van de overledene te waarborgen en dat zijn hoofdzakelijk mechanismen betreffende een wettelijk erfdeel. De erflaters die onderdaan zijn van een lidstaat waar de schenkingen onder levenden onherroepelijk zijn, kunnen echter de geldigheid daarvan bevestigen door hun nationaal recht als het op hun erfenis toepasselijke recht aan te wijzen. Een van de centrale doelstellingen van de verordening is ervoor te zorgen dat deze mechanismen worden nageleefd. Door aan de erflater een rechtskeuze te geven, moest een compromis worden gevonden tussen enerzijds de voordelen van die keuze, zoals de rechtszekerheid en het gemakkelijker plannen van de erfopvolging en anderzijds de bescherming van de legitieme belangen van de nauwe verwanten van de overledene, met name van de echtgeno(o)t(e) en van de achterblijvende kinderen. Daarom mag de erflater op grond van deze verordening alleen het recht van zijn nationaliteit kiezen en dit moet worden beoordeeld in overeenstemming met de algemene regel die leidt tot de toepassing van het recht van de verblijfplaats. De erflater, die gebruik heeft gemaakt van het in de Unie gewaarborgde vrije verkeer van personen, maar die nauwe banden met zijn land van oorsprong wenst te behouden, kan door deze keuze in zijn erfopvolging deze culturele banden bewaren. Deze oplossing is ook door het Europees Parlement aanbevolen.’

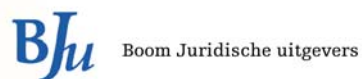
Wat opvalt is dat de rechtskeuzemogelijkheden Europees gezien beperkter zijn dan onze huidige spelregels in artikel 5 van het Haags Erfrechtverdrag 1989, waar ook gekozen mocht worden voor de wet van de nationaliteit/gewone verblijfplaats gezien naar het tijdstip van de aanwijzing of het overlijden. Op Europees niveau geldt: erfrechtelijk integreren, tenzij je wilt aansluiten bij je erfrechtelijke wortels.

De grote winst zit echter in het feit dat het IPR een Europese status krijgt.

Tot volgende week!

www.scholsburgerhartschols.nl

www.bju.nl

© 2011 Boom Juridische uitgevers / ScholsBurgerhartSchols

Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de inhoud van *EstateTip Review* aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid.